БЮДЖЕТНЕ ІНВЕСТИВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ BUDGET INVESTMENT AT THE LOCAL LEVEL

УДК 336.1:352

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct53-26>**Ярошевич Н.Б.**к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів
Національний університет
«Львівська політехніка»**Якимів А.І.**к.е.н., доцент,
доцент кафедри технології управління
Національний університет
«Львівська політехніка»**Чубка О.М.**к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів
Національний університет
«Львівська політехніка»**Yaroshevych Natalya**

Lviv Polytechnic National University

Yakymiv Andriy

Lviv Polytechnic National University

Chubka Olha

Lviv Polytechnic National University

У статті проведено аналіз структури та динаміки капітальних видатків та капітальних інвестицій за рахунок коштів місцевих бюджетів протягом 2010–2019 рр. Виявлено активізацію бюджетного інвестування на місцевому рівні, що проявляється у зростанні з 2015 р. капітальних видатків місцевих бюджетів як у загальній сумі видатків місцевих бюджетів, так і у ВВП та у зростанні відсотка виконання капітальних видатків місцевих бюджетів. Виявлено зміну структури капітальних видатків місцевих бюджетів у напрямі зростання (до 40%) бюджетного інвестування у статутні капітали комунальних підприємств. Установлено, що зростання капітальних інвестицій із місцевих бюджетів мало залежить від фінансової підтримки з державного бюджету, яка існує у вигляді субвенцій та фінансування проектів з Державного фонду регіонального розвитку. Встановлено, що використання коштів фінансової підтримки регіонального розвитку за рахунок державного бюджету не зовсім відповідає визначеним правовими актами цілям. Виявлено проблеми ефективності фінансування інвестиційних проектів місцевого рівня за рахунок коштів державного бюджету. Надано рекомендації щодо усунення виявлених проблем ефективності фінансування інвестиційних проектів регіонального розвитку.

Ключові слова: бюджетне інвестування, капітальні видатки місцевих бюджетів, Державний фонд регіонального розвитку, субвенція соціально-економічного розвитку, інфраструктурна субвенція.

В статті проведено аналіз структури і динаміки капітальних расходів і капіталь-

них інвестицій за счет средств местных бюджетов в течение 2010–2019 гг. Выявлена активизация бюджетного инвестирования на местном уровне, что проявляется в росте с 2015 г. капитальных расходов местных бюджетов, так и в ВВП и в росте процента выполнения капитальных расходов местных бюджетов. Выявлено изменение структуры капитальных расходов местных бюджетов в направлении роста (до 40%) бюджетного инвестирования в уставные капиталы коммунальных предприятий. Установлено, что рост капитальных инвестиций из местных бюджетов в малой степени зависит от финансовой поддержки из государственного бюджета, которая существует в виде субвенций и финансирования проектов из Государственного фонда регионального развития. Установлено, что использование средств финансовой поддержки регионального развития за счет государственного бюджета не совсем соответствует определенным правовыми актами целям. Выявлены проблемы эффективности финансирования инвестиционных проектов местного уровня за счет средств государственного бюджета. Даны рекомендации по устранению выявленных проблем эффективности финансирования инвестиционных проектов регионального развития.

Ключевые слова: бюджетное инвестирование, капитальные расходы местных бюджетов, Государственный фонд регионального развития, субвенция социально-экономического развития, инфраструктурная субвенция.

The article investigates the structure and dynamics of capital expenditures and capital investments at the expense of local budgets during 2010–2019. It has been established that since 2015 in Ukraine there has been an increase in capital expenditures of local budgets, both in the total amount of expenditures of local budgets, and in GDP as well. This is due to the growth of the local budgets resource base in connection with the decentralization reform. Also, a positive trend of growth in the percentage of capital expenditures of local budgets is revealed. This fact reflects the budgetary investment intensification at the local level. It was found that the growth of capital expenditures from local budgets occurs in the direction of the growth of capital transfers to enterprises (up to 40% in the total amount of capital expenditures). This may be due to the replenishment of the registered capital of utilities, a significant part of which is formed because of a medical reform. Major maintenance, reconstruction and restoration traditionally remain at a high level in the structure of local budgets capital expenditures. The significance for local budgets and procedures for obtaining various types of financial support for regional development from the state budget is also studied. It has been established that the investment potential of local budgets is formed by their own revenues to the development budget, as well as by funding from the state budget in the form of subventions to local budgets for the formation of the united territorial communities infrastructure (0.3–0.4% in the revenues of local budgets); subventions for the implementation of measures for the certain territories socio-economic development (0.2–1.2%) and financing of investment projects at the expense of the State Fund for Regional Development (0.7–1.03%). It was found that the growth of capital investments from local budgets to a small extent depends on financial support from the state budget. It was also clarified that the use of funds for the regional development financial support at the expense of the state budget does not quite correspond to the goals defined by legal acts. The problems of the efficiency of financing investment projects at the expense of the SFRD funds and subventions of socio-economic development have been identified. Recommendations are given for eliminating the identified problems of the effectiveness of financing investment projects for regional development.

Key words: budget investment, capital expenditures of the local budgets, State Fund for Regional Development, subvention for the socio-economic development, infrastructural subvention.

Постановка проблеми. Соціально-економічні програми розвитку об'єднаних територіальних громад потребують значних вкладень бюджетних коштів, що реалізується через капітальні видатки бюджету, обсяги яких визначаються фінансовими можливостями акумуляції бюджетних доходів органами місцевого самоврядування та фінансовою підтримкою з державного бюджету. В умовах

реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні проблема збільшення обсягів капітальних інвестицій та підвищення ефективності капіталовкладень із місцевих бюджетів набуває особливої актуальності. За висновками вітчизняних дослідників [1, с. 52], інвестиції з місцевих бюджетів мають найбільший вплив на зростання ВВП, що підтверджує

пріоритетність розвитку інвестиційного складника місцевих бюджетів. Результати інших досліджень [2, с. 193] показують, що збільшення бюджетних інвестицій в інфраструктурні проєкти дає змогу отримати швидку віддачу до бюджету у вигляді податкових надходжень. Саме із зазначених причин постає необхідність аналізу структури та динаміки капітальних інвестицій із місцевих бюджетів, визначення наявних тенденцій, оцінки інвестиційного потенціалу місцевих бюджетів та вироблення рекомендацій щодо вдосконалення чинної практики капітального інвестування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням теоретичних та практичних аспектів бюджетних інвестицій, зокрема на місцевому рівні, займається низка українських науковців: А.Є. Буряченко [3], У.З. Ватаманюк-Зелінська [4], Т.Г. Затонацька [5], О.П. Кириленко [6], І.О. Луїна [7], Б.С. Малиняк [6], В.Р. Сіденко [2], А.В. Ставицький [1], О.В. Федорчак [8]. Зазначені автори розглядають, як правило, окремі аспекти здійснення інвестиційних видатків бюджету, переважно у контексті розв'язання інших проблем функціонування бюджетної системи.

Разом із тим питання бюджетного інвестування на місцевому рівні за рахунок коштів як місцевих, так і державного бюджету у нових умовах реформування місцевого самоврядування та проведення бюджетної децентралізації залишаються недостатньо розробленими.

Постановка завдання. Метою дослідження є виявлення тенденцій бюджетного інвестування на місцевому рівні в Україні та розроблення рекомендацій для підвищення ефективності капітального інвестування з місцевих бюджетів

Виклад основного матеріалу дослідження. Оскільки поняття бюджетних інвестицій на разі є невизначеним, зустрічається різне його трактування у наукових працях зарубіжних і вітчизняних учених, то під бюджетними інвестиціями будемо розуміти вкладення коштів бюджетів усіх рівнів

у створення, відновлення та модернізацію матеріальних активів довготривалого користування з метою отримання економічних і соціальних ефектів та/або збільшення доходів бюджетів у майбутньому [9, с. 6].

Основною формою здійснення бюджетних інвестицій виступають капітальні видатки, які пов'язані з інвестуванням бюджетних коштів в основні засоби і нематеріальні активи, а також зі створенням державних запасів і резервів. Капітальні видатки місцевих бюджетів не можуть ототожнюватися з капітальними інвестиціями з бюджету, оскільки вони містять статті, що не узгоджуються з класичним розумінням інвестицій. Зокрема, до статті «Придбання обладнання і предметів довгострокового користування» включається також придбання меблів (службового призначення, для дитячих, навчальних закладів, медичних, лікувально-профілактичних закладів; спеціальних меблів для закладів культури), придбання спортивного обладнання, обладнання для їдалень, буфетів, протипожежного приладдя, поповнення музейних фондів, книг для бібліотечних фондів; придбання сценічно-постановочних засобів (декорації, меблі й реквізит, бутафорія, театральні та національні костюми, головні убори, білизна, взуття, перуки) та ін. Але аналіз їх динаміки та структури дає можливість побачити пріоритети бюджетного інвестування, що неможливо дослідити за даними державної статистичної служби, яка робить публічне представлення лише загальної суми капітальних інвестицій із бюджетів без деталізації їх структури.

Із 2015 р. спостерігається зростання як у прямому, так і у відносному вираженні капітальних видатків місцевих бюджетів (табл. 1): капітальні видатки місцевих бюджетів збільшилися у 2019 р. до 17,6% від усіх видатків місцевих бюджетів (у 2014 р. становили лише 6,2%) та до 2,6% від ВВП. Також спостерігається зростання капітальних інвестицій із місцевих бюджетів та у ВВП.

Таблиця 1

**Динаміка капітальних інвестицій та капітальних видатків
із місцевих бюджетів в Україні у 2010–2019 рр.**

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Капітальні інвестиції за рахунок коштів місцевих бюджетів, % до усіх капітальних інвестицій	2,9	3,3	3,2	2,9	2,6	4,9	7,1	9,2	8,7	9,6
Капітальні інвестиції за рахунок коштів місцевих бюджетів, % ВВП	0,4	0,5	0,6	0,5	0,3	0,6	1	1,3	1,3	1,4
Капітальні видатки місцевих бюджетів, % до усіх видатків місцевих бюджетів	8,3	9,6	7,3	6,5	6,2	11,5	15	15	16	17,6
Капітальні видатки місцевих бюджетів, % до ВВП	1,2	1,3	1,2	1	0,9	1,6	2,2	2,5	2,6	2,5
Відсоток фактичного виконання капітальних видатків місцевих бюджетів, %	78,5	79,7	69,6	52,3	51,1	83	79,4	79,5	80,7	83,1

Джерело: побудовано авторами за матеріалами [10; 11]

Це відбувається внаслідок збільшення ресурсної бази місцевих бюджетів у зв'язку з реформою децентралізації. Структура капітальних видатків місцевих бюджетів, як і державного, та їх динаміка істотно змінилися з 2015 р.: капітальні видатки місцевих бюджетів перевищують капітальні видатки державного бюджету (в 1,3 рази в 2019 р.). Питома вага придбання основного капіталу (до якого включають придбання обладнання і предметів довгострокового користування; капітальне будівництво капітальний ремонт, реконструкцію та реставрацію житла, приміщень, інших об'єктів; придбання землі та нематеріальних активів) у структурі капітальних видатків місцевих бюджетів має тенденцію до зменшення від 76% у 2011 р. до 60% у 2019 р. Натомість питома вага капітальних трансфертів (зокрема, капітальних трансфертів підприємствам) зростає від 24% до 40%, що може бути наслідком медичної реформи, яка з 2018 р. передбачає переєстрацію бюджетних закладів охорони здоров'я в комунальні підприємства, що передбачає вкладення бюджетів місцевого самоврядування у статутні капітали комунальних підприємств. Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям) (код 3210) передбачають: (1) придбання капітальних активів, компенсацію втрат, пов'язаних із пошкодженням основного капіталу, збільшення капіталу одержувачів бюджетних коштів (тобто всі капітальні видатки одержувачів – закладів, що утримуються за рахунок бюджетних коштів); (2) внески у статутні капітали суб'єктів господарювання відповідно до законодавства; (3) покриття збитків, що виникли в результаті надзвичайних обставин або акумульовані підприємствами. У державному

бюджеті капітальні трансферти підприємствам переважно є формою підтримки окремих галузей економіки, а склад зростаючих капітальних трансфертів підприємствам із місцевих бюджетів потребує додаткових досліджень. Капітальні ремонти (26–30%), реконструкції та реставрації (10–14%) об'єктів бюджетної сфери також мають значну питому вагу у структурі фінансування капітальних видатків місцевих бюджетів (рис. 1).

Бюджетне інвестування на місцевому рівні може відбуватися за рахунок як власних коштів місцевих бюджетів, так і державного бюджету. Інвестиційний потенціал місцевих бюджетів формують власні надходження до бюджету розвитку, а також кошти державного бюджету: 1) субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад (код 41033200); 2) субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій (код 41034500); 3) фінансування інвестиційних проєктів за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР) – бюджетної програми (КПКВК 2761070), створеної з метою стимулювати розвиток регіонів шляхом механізму багаторівневого конкурсного відбору проєктів регіонального розвитку.

Усі названі інструменти місцевого розвитку за рахунок коштів державного бюджету мають різну вагомість (рис. 2) для місцевих бюджетів та процедуру їх отримання.

Метою субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад є фінансування

Рис. 1. Структурна динаміка капітальних видатків із місцевих бюджетів протягом 2010–2019 рр.

Джерело: побудовано авторами за матеріалами [11]

Рис. 2. Динаміка інструментів місцевого розвитку за рахунок коштів державного бюджету та їх фактичного виконання

Джерело: побудовано авторами за матеріалами [11]

інвестиційних проєктів місцевого розвитку – формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад. Загальний обсяг фінансової підтримки розподіляється між бюджетами ОТГ пропорційно до площі об'єднаної територіальної громади та кількості сільського населення в такій територіальній громаді з рівною вагою обох цих чинників. Інфраструктурна субвенція з 2016 р. була вагомим мотиваційним чинником прискорення утворення ОТГ. У 2021 р. кількість утворених ОТГ досягла планового значення (1 469, із них 1 438 мають прямі відносини з державним бюджетом), у результаті інфраструктурна субвенція у державному бюджеті більше не передбачена (рис. 2). Основною перевагою цього виду міжбюджетного трансферту була наближеність його до потреб територіальних громад – бюджети територіальних громад отримували ці кошти безпосередньо з державного бюджету; перелік проєктів, які реалізувався за рахунок субвенції, формували безпосередньо виконавчі органи місцевого самоврядування; високий рівень виконання – фактичне виконання субвенції становило 95–98% від планового значення (рис. 2).

Виконавчі комітети подавали перелік проєктів разом із проєктними заявками облдержадміністраціям, які протягом п'яти робочих днів надавали висновок щодо відповідності поданих проєктних заявок плану соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади.

Кошти інфраструктурної субвенції об'єднані територіальні громади здебільшого використовували на [8]: 1) капітальний ремонт та реконструкцію дитячих садочків, заміну вікон та дахів, ремонт систем опалення, придбання дитячих ліжечок, облаштування подвір'я дитсадків та дитячих майданчиків; 2) капітальний ремонт приміщення шкіл, ремонт шкільних їдалень, заміну вікон, утеплення фасадів, ремонт систем опалення, реконструкцію котельень, благоустрій подвір'я шкіл, заміну огорож, оснащення комп'ютерних класів, придбання шкільних автобусів, оновлення матеріально-технічної бази шкіл; 3) капітальний ремонт приміщень та обладнання фельдшерсько-акушерських пунктів (ФАПів), реконструкцію амбулаторій загальної практики сімейної медицини, перекриття дахів, заміну вікон та дверей, закупівлю стоматологічних установок для амбулаторій, придбання

транспортних засобів для медиків; 4) ремонт і реконструкцію адміністративних будівель сільських рад, заміну і перекриття дахів, заміну вікон, ремонт сходів, ремонт будинків культури тощо. Тому такі проекти скоріше можна віднести до поточного функціонування і лише умовно віднести до проектів розвитку.

Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій визначаються Кабінетом Міністрів України. Субвенція на підтримку розвитку ОТГ, відповідно до постанови КМУ [12], надається на реалізацію проектів, що сприяють формуванню та розвитку інфраструктури комунальної власності, і спрямовується на розроблення проектної, містобудівної та планувальної документації; підвищення якості надання адміністративних послуг (створення, модернізацію центрів надання адміністративних послуг; придбання обладнання і програмного забезпечення; створення сучасних систем організації управління громадою: комунікаційних мереж, баз даних, систем оповіщення населення); реконструкцію, капітальний ремонт, переобладнання, перепрофілювання будівель бюджетних установ з обов'язковим застосуванням енергоефективних технологій; нове будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт вулиць, доріг, мостів, переходів комунальної власності; закупівлю транспортних засобів (спеціального призначення та для підвезення дітей до навчальних закладів); нове будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів водопостачання та водовідведення, об'єктів поводження з відходами та рекультивацію територій сміттєзвалищ; будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання доріг місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах; співфінансування інших програм і проектів, що реалізуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів. Аналіз інформації щодо використання субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій показує, що в 2020 р. велика частина коштів цієї субвенції використовується на капітальні ремонти фасадів, тротуарів, заміну вікон, реконструкції дитячих майданчиків, центральних парків, мереж вуличного освітлення, придбання медичного обладнання тощо, що не зовсім відповідає цілям, визначеним Постановою КМУ [12].

Головним розпорядником коштів по субвенції на соціально-економічний розвиток є Мінфін. Кошти субвенції на соціально-економічний розвиток розподіляє спеціальна комісія, до якої входять представники Мінфіну та члени Бюджетного комітету Верховної Ради – народні депутати України, що становлять 50% її складу. Остаточне рішення щодо розподілу субвенції ухвалює КМУ, але

основні механізми політичного впливу перебувають саме на рівні комісії, тому кошти на регіональний розвиток часто виділяються нерівномірно, її обсяги і регіональна структура часто залежать від політичних інтересів, а не економічної доцільності. Експерти вважають, що такий механізм виділення субвенції на соціально-економічний розвиток – це, по суті, «ручний розподіл» цих коштів без визначення будь-яких критеріїв для спрямування цих коштів на потреби власне соціально-економічного розвитку окремих територій [13, с. 6–7].

Субвенція на соціально-економічний розвиток окремих територій була до 2019 р. найбільшим за розміром (до 1,2% у доходах місцевих бюджетів) та найбільш вагомим інструментом регіонального розвитку серед інструментів, що розглядаються, проте в 2019 р. була виконана лише на 60% (рис. 2). У 2020–2021 рр. обсяг субвенції соціально-економічного розвитку є істотно нижчим від сум коштів, що виділяються з ДФРР (рис. 2).

Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР) – це фінансування інвестиційних програм і проектів за чітко визначеною стратегією, фінансування проектів відбувається за комплексним стратегічним планом і згідно з чітким бюджетним розписом, тому вони мають вищий відсоток виконання, ніж субвенція на соціально-економічний розвиток (рис. 2). Кошти Державного фонду регіонального розвитку передбачаються на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку (щодо енергоефективності державних і комунальних навчальних та медичних закладів, створення інфраструктури індустріальних та інноваційних парків, спортивної інфраструктури), у тому числі проектів співробітництва та добровільного об'єднання територіальних громад.

Конкурсний відбір програм і проектів регіонального розвитку, що будуть реалізовуватися за рахунок коштів ДФРР у наступному бюджетному періоді, проводять облдержадміністрації (ОДА). Основними умовами відбору регіональною комісією інвестиційних програм і проектів є співфінансування з місцевих бюджетів більше 10% та спроможність забезпечувати подальше власне фінансування або їх утримання об'єкта за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Головним розпорядником коштів за зазначеною бюджетною програмою з 2015 р. є Міністерство регіонального розвитку, будівництва і житлово-комунального господарства (Мінрегіонбуд). Для оцінки та відбору програм і проектів Мінрегіонбуд утворює комісію, 50% членів якої є депутатами Верховної Ради (Бюджетного комітету), на розгляд якої подається узагальнений ОДА перелік проектів.

Із 2019 р. 50% коштів ДФРР розподіляється Кабінетом Міністрів України на урядові пріоритети, які на разі чітко не визначені, а також відсутній

механізм розподілу Кабінетом Міністрів України цих коштів. Інша половина коштів розподіляється: 1) за результатами процедур відповідного конкурсного відбору, проведеного на місцевому і центральному рівнях; 2) на фінансове забезпечення реалізації проєктів – переможців «Всеукраїнського громадського бюджету» (менше 1% від загальної суми фонду); 3) з 2019 р. – за пропозиціями народних депутатів України. Фактично народні депутати України отримали право подавати проєкти регіонального розвитку для їх включення у фінансування поза правилами, встановленими для різних суб'єктів регіонального розвитку через регіональні комісії.

Проблемою роботи Державного фонду регіонального розвитку експерти програми «U-LEAD з Європою», що фінансується країнами-членами Данією, Естонією, Німеччиною, Польщею та Швецією й підтримує реформу децентралізації та її секторальні напрями спільно з Європейським Союзом, вважають те, що народні депутати, маючи можливість подавати проєкти на фінансування з Фонду і при цьому беручи участь у комісіях із розподілу коштів, отримують можливість просувати свої проєкти і контролювати процеси виконання [13 с. 7]. Таким чином, використання коштів ДФРР є непрозорим, містить корупційні ризики і допускає неефективність витрачання державних коштів. Окрім вищезгаданих, є ще такі проблеми ефективності фінансування інвестиційних проєктів за рахунок коштів ДФРР [14, с. 17–27]: 1) коштів ДФРР недостатньо; 2) ДФРР має хронічне недофінансування (недовиконання видатків по ДФРР становить від 20% до 70%; у державному бюджеті на 2021 р. передбачено 4,5 млрд грн на Державний фонд регіонального розвитку, що наполовину менше, ніж передбачено Бюджетним кодексом – 1% доходів загального фонду державного бюджету на відповідний рік); 3) джерела фінансування ДФРР ненадійні (з 2017 р. ДФРР повинен наповнюватися переважно за рахунок надходжень коштів від реалізації конфіскованого майна, яке було привласнено корупційними методами); 4) проєкти, що фінансуються за рахунок коштів ДФРР, фактично не є інвестиційними і розпорошуються на дрібні об'єкти (серед профінансованих проєктів переважають проєкти капітального ремонту, реконструкції закладів дошкільної і шкільної освіти (близько 30%), охорони здоров'я (20%), об'єктів житлово-комунального господарства (20%), спортивних споруд тощо); 4) частина коштів ДФРР, передбачена державним бюджетом для місцевих громад, не використовується (уряд запізнюється з розподілом коштів фонду ДФРР, кошти виділяються, як правило, у другій половині року, місцеві органи влади не встигають провести відповідні тендери, у кінці року невикористані виділені кошти повертаються назад до державного бюджету; відсоток повернення

невикористаних органами місцевого самоврядування коштів ДФРР до державного бюджету після завершення року становить від 10% до 35%).

Відсутність стійкої тенденції до зростання всіх трьох інструментів регіонального розвитку: субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад (0,3–0,4% у доходах місцевих бюджетів), субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій (0,2–1,2%) та фінансування інвестиційних проєктів за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку (0,7–1,03%) дає підстави стверджувати, що зростання капітальних інвестицій із місцевих бюджетів відбувається малою мірою за рахунок фінансової підтримки з державного бюджету (рис. 2).

Висновки з проведеного дослідження. Із 2015 р. в Україні спостерігається зростання питомої ваги капітальних видатків місцевих бюджетів як у загальній сумі видатків місцевих бюджетів, так і у ВВП, що стало наслідком збільшення ресурсної бази місцевих бюджетів у зв'язку з реформою децентралізації. Також виявлено позитивну тенденцію зростання відсотка виконання капітальних видатків місцевих бюджетів. Це засвідчує активізацію бюджетного інвестування на місцевому рівні.

Активізація бюджетного інвестування на місцевому рівні відбувається в напрямі зростання капітальних трансфертів, зокрема капітальних трансфертів підприємствам (до 40% у загальній сумі капітальних видатків), що може бути поповненням зареєстрованих капіталів комунальних підприємств, значна частина яких утворюється внаслідок медичної реформи. Капітальний ремонт, реконструкція та реставрація традиційно залишаються на високому рівні у структурі капітальних видатків місцевих бюджетів. Інвестиційний потенціал місцевих бюджетів формують власні надходження до бюджету розвитку, а також кошти державного бюджету у вигляді субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад (0,3–0,4% у доходах місцевих бюджетів); субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій (0,2–1,2%) та фінансування інвестиційних проєктів за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку (0,7–1,03%). Відсутність стійкої тенденції до зростання всіх трьох інструментів регіонального розвитку за кошти державного бюджету дає підстави стверджувати, що зростання капітальних інвестицій із місцевих бюджетів малою мірою відбувається за рахунок фінансової підтримки з державного бюджету. Також використання коштів фінансової підтримки регіонального розвитку за

рахунок державного бюджету не зовсім відповідає визначеним правовими актами цілям: фактично всі вони використовуються переважно на капітальні та поточні ремонти невзаємопов'язаних, мало-вартісних об'єктів бюджетної сфери і лише умовно можуть бути названими проєктами розвитку.

Кінцевою метою проєктів розвитку має бути їх спроможність не просто покращувати якість надання тих чи інших соціальних послуг, а й економити видатки з місцевих бюджетів на утримання існуючої інфраструктури та збільшувати надходження до місцевих бюджетів. Тому бюджетні інвестиційні ресурси субвенцій на місцевому рівні мають спрямовуватися на забезпечення розвитку матеріально-технічної бази соціальної сфери, сформування необхідних за обсягом та структурою активів, які перебуватимуть у власності територіальної громади, а також на активізацію інвестиційних процесів у регіоні та сприяння економічному зростанню місцевої економіки та країни загалом. Але ресурси ДФРР мають використовуватися на фінансування проєктів регіонального розвитку, відібраних на конкурсній основі, відповідно до регіональних стратегій розвитку, об'єднаних єдиною метою, з гарантією фінансування, кінцевою метою яких є формування «точок розвитку» місцевої економіки, створення нових робочих місць, забезпечення ефекту мультиплікації інвестицій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Затонацька Т.Г., Ставицький А.В. Дослідження впливу інвестицій на економічне зростання в Україні за допомогою фонометричного аналізу. *Наукові праці НДФІ*. 2007. № 1(38). С. 49–55.
2. Інституційна трансформація фінансово-економічної системи України в умовах глобалізації : монографія / В.Р. Сіденко та ін. Київ : КНТЕУ, 2017. 648 с.
3. Буряченко А.Є. Фінансовий потенціал регіонального розвитку : монографія. Київ : КНЕУ, 2013. 342 с.
4. Ватаманюк-Зелінська У.З. Підвищення ефективності бюджетного інвестування підприємницької діяльності в Україні. *Інноваційна економіка*. 2019. № 7–8. С. 85–91.
5. Затонацька Т.Г. Бюджетні інвестиції в реальний та людський капітал як інструмент впливу на соціально-економічний розвиток країни. *Наукові праці НДФІ*. 2008. № 1(42). С. 86–100.
6. Кириленко О.П., Малиняк Б.С. Теорія і практика бюджетних інвестицій : монографія. Тернопіль : Економічна думка, 2007. 288 с.
7. Луніна І.О. Капітальні трансферти місцевим бюджетам: підходи до створення ефективної системи управління. *Фінанси України*. 2011. № 2. С. 24–34.
8. Федорчак О.В. Проблеми фінансування інвестиційних проєктів місцевого та регіонального розвитку в Україні. *Регіональне управління та місцеве самоврядування*. 2017. № 2. С. 118–127.
9. Кириленко О.П., Максимчук О.С. Капітальні інвестиції з місцевих бюджетів: сучасна практика та

перспективи удосконалення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 2. С. 6–11.

10. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування. Державна служба статистики України : вебсайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/ibd/kindj/infin2019_u.htm (дата звернення: 12.03.2021).

11. Звітність. Державна казначейська служба України : вебсайт. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu> (дата звернення: 12.03.2021).

12. Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на підтримку розвитку об'єднаних територіальних громад : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 березня 2016 р. № 200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/200-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.03.2021).

13. Аналітична записка про фінансування регіонального розвитку у державному бюджеті 2019. Програма «U-LEAD з Європою». URL: <https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2019/01/RD-in-budget-2019-1.pdf> (дата звернення: 12.03.2021).

14. Ярошевич Н.Б., Якимів А.І., Чубка О.М. Державне регулювання інвестиційної діяльності на регіональному рівні в Україні. *Національна економічна діяльність і міжнародні економічні відносини: сучасний стан та тенденції розвитку* : колективна монографія. Полтава : Астроя, 2020. 251 с.

REFERENCES:

1. Zatonatska T.H., Stavytskyi A.V. (2007) Doslidzhennia vplyvu investytsii na ekonomichne zrostan-nia v Ukraini za dopomohoiu fonometrychnoho analizu [Research of the investments impact on economic growth in Ukraine by means of phonometric analysis]. *Naukovi pratsi NDFI*, vol. 1 (38), pp. 49–55.
2. Sidenko V.R. (ed.) (2017) *Instytutsiina transformatsiia finansovo-ekonomichnoi systemy Ukrainy v umovakh hlobalizatsii* [Institutional transformation of the financial and economic system of Ukraine under the globalization terms]. Kyiv: KNTEU. (in Ukrainian)
3. Buriachenko A.Ye. (2013) *Finansovy potentsial rehionalnoho rozvytku* [Financial capacity of the regional development]. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian)
4. Vatamaniuk-Zelinska U.Z. (2019) *Pidvyshchennia efektyvnosti biudzhethnoho investuvannia pidpriemnytskoi diialnosti v Ukraini* [Improving the efficiency of budgetary investment in business activity in Ukraine.]. *Naukovo-vyrobnychiy zhurnal «Innovatsiina ekonomika»*, no. 7–8, pp. 85–91.
5. Zatonatska T.H. (2008) *Biudzhetni investytsii v realnyi ta liudskyi kapital yak instrument vplyvu na sotsialno-ekonomichni rozvytok krainy* [Budget investments in real and human capital as an instrument of influence on the socio-economic development of the country]. *Naukovi pratsi NDFI*, vol. 1 (42), pp. 86–100.
6. Kyrylenko O.P., Malyniak B.S. (2007) *Teoriia i praktyka biudzhethnykh investytsii* [Theory and practice of budget investments]. Ternopil: Ekonomichna dumka. (in Ukrainian)
7. Lunina I.O. (2011) *Kapitalni transferty mistsevym biudzheta: pidkhody do stvorennia efektyvnoi sys-*

temy upravlinnia [Capital transfers to local budgets: approaches to creating an effective management system]. *Finansy Ukrainy*, vol. 2, pp. 24–34.

8. Fedorchak O.V. (2017) Problemy finansuvannia investytsiinykh proektiv mistsevoho ta rehionalnoho rozvytku v Ukraini [Problems of financing investment projects of local and regional development in Ukraine]. *Rehionalne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*, no. 2, pp. 118–127.

9. Kyrylenko O.P., Maksymchuk O.S. (2019) Kapitalni investytsii z mistsevykh biudzhetyv: suchasna praktyka ta perspektyvy udoskonalennia [Capital investments from local budgets: modern practice and prospects for improvement]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 2, pp. 6–11.

10. State Statistics Service of Ukraine. Kapitaljni investytsiji za dzherelamy finansuvannia. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/ibd/kin/j/infin2019_u.htm (accessed 12 March 2021).

11. The State Treasury Service of Ukraine. Available at: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu> (accessed 12 March 2021).

12. Cabinet of Ministers of Ukraine Pro zatverdzhennia Poriadku ta umov nadannia subventsii z der-

zhavnoho biudzhetu mistsevym biudzhetam na pidtrymku rozvytku obiednanykh terytorialnykh hromad [On approval of the Procedure and conditions for the provision of subventions from the state budget to local budgets to support the development of united territorial communities]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, adopted on 2016, Mart 16 № 200. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/200-2016-%D0%BF#Text> (accessed 12 March 2021).

13. Program «U-LEAD with Europe». *Policy Brief on Regional Development Financing in the State Budget 2019*. Available at: <https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2019/01/RD-in-budget-2019-1.pdf> (accessed 12 March 2021).

14. Yaroshevych N.B., Yakymiv A.I., Chubka O.M. (2020) Derzhavne rehuliuвання investytsiinoi diialnosti na rehionalnomu rivni v Ukraini [State regulation of investment activities at the regional level in Ukraine]. *Natsionalna ekonomichna diialnist i mizhnarodni ekonomichni vidnosyny: suchasnyi stan ta tendentsii rozvytku: kolektyvna monohrafiia* [National economic activity and international economic relations: current state and development trends: Collective of authors] Poltava: PC «Astraya», pp. 17–27.